

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Letnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.352.

LETO XI.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, 10. januarja 1928.

Telefon št. 2552

STEV. 4.

Centralizacija nabav železniškega materiala.

Ukinjenje ekonomskih oddelkov pri železniških direkcijah, ki se je izvršilo s 15. decembrom, pomeni zadnjo etapo v smremljenju železniške uprave za popolno centralizacijo nabav materiala. Centralizacija nabav je bila zakonjena že z uredbo o organizaciji prometnega ministrstva z leta 1920, vendar generalna direkcija ni bila v stanju, da to svojo namero popolnoma izvede. Šele ko je bila leta 1926 v proračunu železniškega ministrstva izvedena najstrožja centralizacija, so smatrali merodajni železniški faktorji, da je prišel čas, da odvzamemo železniškim ravnateljstvom v tem oziru vsako kompetenco in vse koncentriramo v Beogradu.

Železniška uprava je znaten konzument gorilnega, pogonskega in obratnega materiala. Po proračunu za leto 1928/29 znašajo krediti za nabavo potrošnega materiala 775 milijonov dinarjev. Od tega odpade 410 milijonov za nabavo premoga, 231 milijonov za ostali obratni material za eksploatacijo železnic in 134 milijonov pa za potrebe železniških delavnic. Materialni krediti predstavljajo 33% od celokupnega budžeta železniške uprave, ki znaša 2386 milijonov dinarjev, odnosno ako premog odračunamo, samo 15%. Od teh kreditov pripade na vzdrževanje prog 97 milijonov, na potrebe komercialne in saobračajne službe 40 milijonov in 486 milijonov na vlačno službo.

V naslednjem hočemo naštetih par podatkov, koliko rabi železnica letno največjih vrst materiala. Po ekspoziciji ministra saobračaja za leto 1927-1928 se je porabilo v letni sezoni 2.181 ton lokomotivnega in vagonskega olja v vrednosti 7-8 milijona dinarjev, v zimski sezoni 1.900 ton v vrednosti 7-1 milj. dinarjev, cilindrskega olja za zasičeno paro 1.362 ton v ceni 10-6 milj. Din, cilindrskega olja za pregreto paro 1.015 ton v vrednosti 6.625.000 Din, za razsvetljavo skretnic, signalov in svetilk repičnega olja 376 ton za 6-8 milj. Din, za razsvetljavo postaj itd. 435 ton kalc. karbida v vrednosti 2-6 milj. Din, nadalje 92.744 komadov pragov po 2-7 metra, 288.700 komadov pragov po 2-5 metra, 261.890 komadov pragov po 1-6 metra, 65.000 komadov pragov po 1-2 metra ter za vzdrževanje prog: za 7 milijonov dinarjev peska in gramoza, za 22 milijonov tračnic, za 7 milijonov dinarjev spojnega materiala, za 10 milijonov skretnic itd.

Za potrebe delavnic: za 28 milijonov dinarjev železa in jekla, za 25 milijonov ostalih kovin, za 20 milijonov stavbnega lesa, za 15 milijonov barv, lakov itd., za 8 milijonov dinarjev kemikalij, električnega materiala, pozamentov itd.

Že teh par podatkov zadostuje, da si lahko vsakdo napravi sliko, da gospodarskim krogom ne more biti vseeno, kje se ves ta material nabavlja, kdo posreduje njegov nakup in v koliki meri se ozira pri tem na domačo industrijo.

Dosedaj se je nabavljanje vršilo v največji meri pri direkcijah. Nabave so potekale v redu, železniška uprava je prišla do dobrega, cenenege materiala in kar je glavno: takoj, brez nepotrebne in škodljivega čakanja. Dobav so se udeleževale po večini domače tvrdk na področju železniških ravnateljstev.

Centralizacija, ki je sedaj vpeljana, pa favorizira enostransko beograjsko

čaršijo, ki dobiva s tem prednostni položaj za udeležbo pri licitacijah, na škodo vseh ostalih gospodarskih krogov. Zato je izvedba centralizacije izzvala najodločnejši protest gospodarskih organizacij in komor. Tozadevno se je vršila na poziv zagrebške T. O. zbornice v soboto 7. januarja anketa interesiranih korporacij iz Hrvaške in Slovenije, katere se je iz Slovenije udeležil za T. O. I. iz Ljubljane tajnik Ivan Mohorič, za Zvezo industrijev inž. M. Šuklje, za gremij trgovcev g. Peter Kastelic. Na anketi, kateri je predsedoval gosp. S. D. Aleksander, predsednik Zem. Saveza industrije v Zagrebu, je podal generalni tajnik dr. Čuvaj uvodni referat o dalekosežni važnosti centralizacije nabav. Po izčrpnih debatih je bil sklenjen najodločnejši protest proti ukrepom železniške uprave in zahtevana obnovitev avtonomije direkcij tudi v ekonomskem oziru.

Anketa je ugotovila, da argumenti, ki jih navaja Generalna direkcija in s katerimi skuša nekako opravičiti svoj ukrep, ne držijo. Ne drži niti navedba, da se bo centralno nabavljalo ceneje kakor pa ločeno po direkcijah, ker že sedanja praksa konkretno dokazuje, da se je v direkcijah poprej ceneje kupovalo kot nabavlja sedaj generalna direkcija.

Drugi argument, da se bo namreč na ta način omogočila in pojačala kontrola — je istotako prazen izgovor. Kontrola je bila centrali že sedaj po zakonu o državnem računovodstvu zajamčena, toda ta kontrola je obstajala v samem nepotrebem pisarjenju, dočim racionalne uporabe ni znal niti hotel dosedaj nikdo kontrolirati.

Tretji izgovor, da se bo s centralizacijo prihranilo na osovju — je tudi jalov. Decembra so ukinili ekonomske oddelke in vse osovje pridelili administrativnemu oddelku — niti enega nameščenca niso prištedili — razen morda 200 Din, kar dobivajo odsekovi načelniki, ki so bili degradirani na položaj referentov, manje. Ali je ta prihranek morda zadosten razlog, da se izvajajo taki ukrepi!

V finančnem odboru se vodi neizprosna borba, da se v davčnem oziru vsaj sedaj, deset let po ujedinenju, preneha z izkoriščanjem prečanskih krajev. Ne vemo še v koliko in kdaj je pričakovati uspeha od te borbe.

Medtem pa se že pripravlja, kakor vidimo, s centralizacijo nabav, nov teren za zapostavljanje in izigravanje prečanske privrede. Smatramo, da bo protest naših gospodarskih krogov in njih stvarna argumentacija našla podporo v političnih krogih, da se ta nakana prepreči.

TUDI BEOGRAD ZAČENJA ČUTITI POSLOVNO KRIZO.

Beograjsko trgovsko sodišče je v letu 1927 otvorilo 165 konkurzov napram 115 v letu 1926. 32 v letu 1925, 15 v l. 1924, 8 v l. 1923 in 2 v l. 1922. Tudi število tožb, ki so bile vložene pri beograjskem trgovskem sodišču, je v prav znatni meri naraslo. Od 4690 v l. 1926 vloženi tožbe je število v letu 1927 naraslo na 6592. Tudi število menic kaže, da je poslovni položaj zelo napet. Protestiranih je bilo v letu 1927 vsega 15.700. Zdi se, da bodo tudi beograjski gospodarski krogi kmalu tam, kjer smo mi že davno!

Kje se plačuje davek na poslovni promet od prometa, ki ga opravijo podružnice?

Z razpisom z dne 2. julija 1927, br. 78640 je Generalna direkcija davkov odredila, da so vse pravne in fizične osebe, katere opravljajo promet, ako imajo poleg centrale tudi filijale na področju drugega davčnega oblastva, dolžne prijavljati promet, dosežen v filijalah izven področja davčnega oblastva, na katerem se nahaja centrala, in plačati davek onemu davčnemu oblastvu, na čigar področju se nahaja filijala. Ta razpis je Generalna direkcija razveljavila z dnem 1. januarja 1928 (razpis z dne 22. decembra 1927 br. 147.177) in odredila, da od tega dne glede kraja, kje naj se plačuje davek na poslovni promet od prometa, ki ga opravijo filijale, veljajo določila razpisa z dne 24. novembra 1924, št. 31809. V smislu tega razpisa plačujejo davek na poslovni promet a) delniške družbe in javnemu polaganju računov zavezana podjetja na ves promet, torej tudi na promet podružnic pri davčnem oblastvu na področju centrale; b) industrijska podjetja pri davčnem oblastvu, na čigar področju se podjetje nahaja, ne glede na kraj, kje ima podjetje centralo (ravnateljstvo); c) vsi ostali davkoplačevalci, ako imajo filijale, plačajo davek na promet centrale pri davčnem oblastvu, na čigar področju se centrala nahaja, na promet podružnice pa pri davčnem oblastvu, na čigar področju se nahaja podružnica.

Taksa na plače privatnih nameščencev.

Po tarifni postavki 33., pripomba 1., odstavek 2., je plačevati 1/2% takso na plače in mezde privatnih nameščencev, bodisi da se prejema plača na podstavi podpisanega ali nepodpisanega seznamka, bodisi da se vknjižuje na tekoči račun prejemnika. Glede pobiranja te takse pojmi se niso jasni, kajti Generalna direkcija davkov do sedaj še ni avtentično pojasnila taksne dolžnosti po navedenem zakonitem določilu. Finančni organi tolmačijo, kakor kaže izkušnja ob zadnjih taksnih pregledih, to taksno dolžnost jako ozkosrečno in zahtevajo takso za vse izplačane službene prejemke. Na prošnjo raznih interesentov se je o tej taksni dolžnosti informirala na merodajnih mestih Centrala industrijskih korporacij in sporočila svojim članom, da za slučaj, ako ne obstoji seznamek, podpisan ali nepodpisan, odnosno ni prejem knjižen na tekoči račun uslužbenca, taksna dolžnost ni dana. Takse ni treba plačati tudi v primeru, da se izplačilo knjiži sumarno, na primer:

12 delavcev po 40 Din
14 delavcev po 50 Din itd.

Ako bi poleg blagajniške knjige, v kateri je knjiženo izplačilo službenih prejemkov sumarno, obstojala priloga v obliki zbranih kuvert, podpisanih od uslužbenec, ki so s temi kuvertami prejeli plačo ali mezdo, je te kuverte smatrati za seznamek in jih taksirati s kolkom za 1/2%.

Gibanje cen v veletrgovini v letu 1927.

Beograjski »Privredni Pregled« priobčuje po daljšem presledu o gibanju cen v veletrgovini tekom leta 1927 sledeče podatke:

Doba	poljedelski produkti	živina in ž. produkti	adje in s. produkti	stavbeni material	kolonijalno blago	industrijski izdelki	cel. indeks napr. 1913
poopr. 1913	100	100	100	100	100	100	100
jan. 1924	2295	2626	910	2076	1667	2118	2084
poopr. 1925	1861	1882	1633	2022	1462	1969	1804
poopr. 1926	1452	1545	1308	1821	1341	1692	1527
dec. 1926	1472	1706	1233	1910	1321	1650	1548
jan. 1927	1607	1612	1180	1928	1319	1656	1550
febr. 1927	1687	1574	1180	1938	1298	1644	1553
marec 1927	1715	1565	1180	1868	1298	1642	1548
april 1927	1710	1594	1188	1910	1298	1652	1548
maj 1927	1798	1624	1188	1910	1293	1648	1557
junij 1927	1733	1469	1188	1945	1288	1648	1545
julij 1927	1671	1511	1241	1804	1278	1630	1522
avg. 1927	1923	1678	1325	1801	1304	1649	1610
sept. 1927	1888	1674	1266	1808	1291	1661	1586
okt. 1927	1862	1681	1133	1745	1298	1678	1596
nov. 1927	1815	1708	1132	1745	1298	1683	1564
dec. 1927	1898	1627	1133	1817	1296	1696	1578
poopr. 1927	1775	1602	1178	1851	1296	1657	1558

Ako primerjamo celotni indeks cen v l. 1927 (povprečje) s povprečjem leta 1926, dobimo razliko 31 točk več za leto 1927 ali 2%. December 1926 in isti mesec v l. 1927 kažeta isto razliko (2%). V celoti so torej cene v letu 1927 porasle za 2%. Na prvi pogled izgleda ta razlika neverjetna, ako vidimo znatne izpremembe v cenah posameznih skupin in predmetov. Tako vemo, da so se poljedelski produkti v letu 1927 vsled suše znatno podražili. Ali pregled ostalih skupin kaže, da so se njihove cene znižale tako, da znaša povprečni porast cen samo 2%. Stvarno se večje razlike ni moglo niti pričakovati, ker je naš trg pod vplivom inozemskih tržišč, ki za lanskono leto tudi ne izkazuje v cenah velikih razlik. Celotne indeksne cene se tudi v drugih državah gibljejo v okviru našega pri-

bližnjega odstotka. Svetovna tržišča so bila v l. 1927 izvzemši nekaj vrst blaga dosti mirna. Prejšnje nagle in nepričakovane izpremembe se več ne dogajajo. Stabilizacija valute, še dosti uravnovesena produkcija, normalni konzum, mirnejši politični položaj so povzročile, da so tržišča v l. 1927, prvič v povojni dobi, računala samo z normalno konjunkturo in da so cene kazale relativno stabilizacijo. Razume se, da so bile izpremembe in da bodo stalno nastajale v vseh skupinah, a največ v skupini poljedelskih pridelkov, ker so te vedno posledica naravnih pojavov (suše, poplave itd.) in se v tej skupini o kaki absolutni stabilizaciji cen ne more govoriti.

Ta relativna stabilizacija cen je poleg uravnoveženja gospodarskega življenja pospešila tudi relativno stabilizacijo valute. Dinar se že tri leta drži na enakem, dosti stalnem kurzu, vsled česar s te strani ni bilo nikakih vplivov na cene.

Tekom leta kaže največjo indeksno številko mesec avgust (1610), a najnižjo mesec julij (1522). Največja razlika je torej znašala 6 1/2%, kar je povečalo promet v naši poljedelski produkciji. Da bi tega ne bilo, bi prošlo leto ne izpremenilo v znatnejši meri cen.

GIBANJE CEN NA SVETOVNIH TRGIH SUROVIN.

Na koncu leta 1927 je stal funt bombaža v Newyorku 1975 centov (v začetku leta 1927 je stal 1280 centov), funt bakra 14'07 (13'25), svinca 6'50 (7'80), cinka 5'65 (6'97), cina 58'12 (67'50); cena kavčuka v Londonu je bila 1 šiling 8 pence (1'6), cena petroleja v Newyorku za 1 galono 17'15 centov (19'15), cena premoga za tono 15 šilingov (18 šilingov 19 pence). Galona je 454 l.

Narodno gospodarstvo Rumunije v letu 1927.

V »Neue Freie Presse« z dne 7. januarja t. l. objavlja dr. J. F. Köwer zanimive podatke o gospodarskih prilikah naše velike sosedice, ki jih priobčujemo v prevodu.

Minulo leto je prineslo Rumuniji v gospodarskem pogledu sicer precejšen napredek, ki ga ne smemo podcenjevati, vendar pa ne nikakih bistvenih olajšav in večjega razmaha. Kot največji uspeh je zaznamovati ureditev valutnega vprašanja, kajti lej je bil tekem celega leta stabilen, izvzemši nekatera popolnoma mala in kratka valovanja. Koliko zahvale je dolžno gospodarsko življenje v Rumuniji svoji Narodni banki, da je stabilizirala valuto, je pač lahko umeti, ako upoštevamo različne poslovne in juristične komplikacije, ki so združene z nestalno valuto. V Rumuniji so bila njena valovanja in radi tega tudi učinki manjši, ko v večini držav srednje Evrope, toda trajali so dalje časa in zdi se, da še tudi sedaj niso popolnoma izločeni. Popolna stabilizacija potom valutne reforme se tudi v minulemu letu ni mogla izvršiti, predvsem pač iz razloga, ker Notna banka ne razpolaga s potrebnim zlatim zakladom.

Druga na prvi pogled ugodna znaka gospodarskega življenja sta: Zboljšanje transporta in mirnejši razvoj na denarnem trgu. Pritožbe od strani industrije in trgovine, da državne železnice niso točno zadoščale zahtevam po vagonih, so bile letos mnogo redkejše, ko v zadnjih letih; tudi obrestne mere bank so bile v letnem povprečju bistveno nižje, ko v perijodi 1924 do 1926. Žalibog pa ni iskati vzroka obeh pojavov v kakem organiziranem zboljšanju, temveč v kronični gospodarski krizi, ki tare že več let deželo in je zavzela v letu 1927 samo nekoliko spremenjeno obliko. Industrijske družbe, ki niso mogle trajno prenašati visokih bančnih stroškov, so v minulemu letu precej omejile svojo produkcijo, radi česar je močno popustilo povpraševanje po dolgoročnih in kratkoročnih kreditih. Posebno se je podčrtal ta razvoj na denarnem trgu s tem, da je vladala na mednarodnem kapitalnem trgu precejšnja denarna likvidnost, tako da so mogla vsaj prvovrstna industrijska podjetja kriti svoje kreditne potrebe deloma v inozemstvu. Relativna stabilnost domače valute pa jim je omogočala najetje kreditov brez prevelikih rizikov. Finančni zavodi, in to predvsem transsilvanski, ki so vzdržali tesen kontakt s trgi v Budimpešti in na Dunaju, kakor tudi nekatere velike banke v Bukarešti, katere stoje v prijateljskih odnosih s srednjeevropskimi, oziroma

francoskimi in belgijskimi finančnimi grupami, so hiteli izrabiti ugodno konjunkturo in so nudili poznanim industrijam na razpolago kredite, ki so jih oferirali inozemski prijatelji. Kakor industrija, je tudi trgovina znatno omejila obseg svojih poslov v minulemu letu in se je vzdržala od najetja posojil, kajti zastoj v odjemu in nepravočasno izpolnjevanje denarnih obveznosti je pač onemogočilo plodnosno delovanje z denarjem, ki je bilo zanj treba plačati do 24% obresti.

Kot tretji razbremenilni moment za denarni trg je navesti še dejstvo, da je letošnja žetev izpadla slabo, tako, da finansiranje žitne kampanje ni absorbiralo toliko sredstev, kakor v minulih letih. Rezultat je bil, da se je pojavila pri bankah polagoma relativna denarna likvidnost in je padla obrestna mera na 16%, za prve roke pa celo na 12 do 14%. Značilno pa je, da banke tudi pri tej obrestni meri niso našle večjega kroga odjemalcev, kajti industrija dvomi, da je ta položaj na denarnem trgu trajen in se drži v svoji poslovni politiki zelo rezerviranih smernic.

Uspehi v poljedelstvu so precej razočarali nade, ki so se stavile nanj v pomladi. V splošnem je žetev po kvantiteti zaostala za ono v prejšnjem letu, če tudi je nekoliko narasla pri pšenici, rži in sladkorni pesi. Posebno znaten je primanjkljaj v koruzi in ovsu. Za izvoz je preostalo v pšenici in ječmenu samo po 40.000 vagonov napram dvojni količini v minulemu letu. Najobčutnejše pa je prizadeta dežela vsled izredno slabe proizvodnje v koruzi, kajti produkcija je znašala samo 369.520 vagonov napram 608.343 vagonom v prejšnjem letu. Težkoče v žitni trgovini pa so se povečale še s tem, da so domače cene ponovno prekašale pariteto svetovnega trga, kar je povzročilo neprijetne zastoje v izvozni delavnosti.

Tudi industrije ne morejo beležiti posebno ugodnega leta. Rumunska lesna industrija se bori že leta z velikimi težkočami in se radi visokih obrestnih bremen in dragih prevoznih tarif le komaj obvlada na svetovnem trgu. Petrolejska industrija pa je v minulemu letu mnogo trpela radi neugodne konjunkturo na svetovnem trgu.

Celokupna slika minulega gospodarskega leta v Rumuniji se torej ne pokaže v posebno rožnati luči. Seveda je navedene rezultate pripisovati deloma okoliščinam, na katere država ni mogla vplivati, kakor n. pr. na jako neugodne vremenske prilike, ki so občutno prikrajšale žetev, in na položaj svetovnega trga glede produktov sirovega olja, ki nanj Rumunija s svojim 1 procentom celokupne svetovne produkcije ne more odločilno vplivati.

Štiri važna in zaenkrat še nereše-

na vprašanja pa pušča leto 1927 svemu nasledniku.

Prvič končoveljavno stabilizacijo valute, dasiravno je, kakor že omenjeno, leto 1927 v tem oziru prineslo pomembno zboljšanje.

Drugič ustvaritev nove, po parlamentu odobrene carinske tarife, ki bo mogla nuditi podlago za sklepanje trgovinskih pogodb in katere veljavnost ne bo omejena samo na ministrovanje onega kabineta, ki jo je uzakonil.

Tretjič najetje velikega inozemskega posojila v svrhu zadostitve najnujnejših investicijskih potreb in v zvezi z njim zopetna upostavitve tesnega kontakta med mednarodnim kapitalnim trgom in rumunskim gospodarskim življenjem v svrhu redukcije bančnih stroškov na nivo, pri katerem bosta mogli industrija in trgovina rentabilno delovati.

In konečno četrtič reorganizacija celokupnega transporta.

Iz naših organizacij.

TRGOVSKI PLES.

Senzacija vsake plesne sezije je bila in ostane prireditev tradicionalnega Trgovskega plesa. Vrši se ta ples tudi letos in sicer v soboto, 14. januarja 1928 v veliki dvorani hotela »Union« in obeta biti v resnici ena najsijajnejših plesnih prireditev. Ker je vstop dovoljen le proti vabilu in so ista že razposlana, se naprošajo vsi, ki so se pri razpošiljanju vabil mogoče pomotoma prezrli, kakor tudi oni prijatelji društva, ki bi se želeli te priznane najlepše prireditev vsake plesne sezije udeležiti, da to nemudoma prijavijo društveni pisarni Slovenskega trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani, Gradišče štev. 17/L, telefon štev. 2652.

PROTESTI PROTI DAVČNI NEENAKOSTI SE MNOŽE.

V nedeljo sta se vršila v Zagrebu dva protestna shoda proti davčni neenakosti, odnosno neznosnim davčnim bremenom. V kinu Music-Hall je zboroval hrvatski blok, v kinu Apolo pa privatni nameščenci. Na protestnem shodu hrvatskega bloka so govorili poslanci dr. Trumbić, dr. Pavelić in dr. Bazala ter oblastna poslanca Krčević in Javor. Vsi govorniki so ožigosali davčno politiko in zahtevali, naj vlada čim prej omogoči izenačenje davkov. Govorniki so protestirali tudi proti novim oblastnim davščinam in proti nameravani ukinitvi nekaterih fakultet. Sprejeta je bila resolucija, v kateri je hrvatski blok energično zahteval, da se davki izenačijo, da oblastna skupščina prekliče uvedbo novih davščin in da se črta zloglasni člen 44. novega finančnega zakona. Tudi privatni nameščenci so protestirali

proti neznosnim davkom in zahtevali ureditev delovnega časa glede na veliko brezposelnost. Tudi v Subotici in v Somboru so se vršili včeraj protestni shodi raznih gospodarskih organizacij, na katerih je prebivalstvo energično protestiralo proti neenakemu obdavčevanju. Govorniki so zahtevali, da mora priti zakon o izenačenju davkov čimprej pred narodno skupščino.

* * *

OBDELANI SVET V JUGOSLAVIJI.

V letu 1927 se je po podatkih poljedelskega ministrstva obdelani svet v Jugoslaviji tako-le razdelil: polje 6 milijonov 354.694 ha, vrtovi z zelenjavo 123 tisoč 914 ha, travniki 1.718.219, pašniki 2.721.516, sadovnjaki 353.807, vinogradi 203.786, z rižem posejani svet 141.799 hektarov. Na pšenico je prišlo 1.836.700 hektarov, na ječmen 393.226, na rž 214 tisoč 217, na oves 395.535, na koruzo 2 milijona 250.275 hektarov.

* * *

AVSTRIJSKE DELNISKE DRUŽBE V LETU 1927.

Ustanovitveno delovanje v preteklem letu je bilo majhno, večina novih delniških družb je nastala s prelevitvijo iz drugih družbinih oblik. Dovoljenj za ustanovitev novih delniških družb so dali 15, delniška glavica 24½ mil. šilingov. Uloženih je pa še 12 prošenj z glavico 13 do 15 mil. šilingov. V preteklem letu je dvignilo 7 bank svojo delniško glavico za 67 mil. šilingov, 34 drugih delniških družb je pa dvignilo svojo glavico za isto vsoto. Naprava zlatih bilanc je nadalje napredovala. 64 podjetij je doseglo samo minimalni predpisani kapital 400.000 šilingov. Leta 1927 so izbrisali v trgovskem registru 4 banke in 64 drugih delniških družb; proti dvema bankama in devetim drugim družbam so uvedli konkurzno postopanje, proti eni banki in 14 drugim družbam poravnalno postopanje. Štirinajst delniških družb (med njimi 4 banke) so uradno razpustili, 46 (med njimi 10 bank) je pa prostovoljno sklenilo svojo likvidacijo.

* * *

POMEN ZLATE VALUTE V ITALIJI ZA GOSPODARSTVO.

Italijanski ministrski svet je sklenil, uvesti zopet zlato valuto na bazi: 1 funt sterling = 92'46 pap. lir ali 1 zlata lira = 3'66 pap. lir. S tem hoče Italija odpraviti dosedanji labilni položaj valute in pomagati gospodarstvu, da si opomore in razvije. Določitev kurza na bazi 92'46 pomeni napram funtu 3% eksportno premijo za italijansko industrijo. Ker se morajo na podlagi predmetnega zakona zlate rezerve italijanske emisijske banke in vse zunanje devize preračunati po novi zlati pariteti, pridobi država znaten znesek, katerega porabi za odplačilo dolgov.

LISTEK.

Splošni gospodarski položaj v Južni Srbiji.

(Poročilo dr. Vida Djurdjević-a, sekretarja Trgovsko-industrijske zbornice v Skoplju, na zborovanju Centralne industrijskih korporacij v Beogradu 11. novembra 1927.)

I.

Govoriti o stanju privrede v Južni Srbiji v splošnem in o njeni industriji posebej ni težka stvar. To tudi ni potrebno. Vzemite katerikoli referat trgovsko-industrijske zbornice v Skoplju in prečitajte ga, pa boste videli, da se to stanje ne menja ali pa jako malo. Isto stanje, iste zahteve tekem vseh zadnjih pet let.

Južna Srbija torej ne zahteva nič novega. Ona se takorekoč preko svojih zastopnikov samo ponavlja, da ne rabim močnejšega izraza, medtem ko predstavniki ostalih gospodarskih korporacij v državi, zlasti oni iz severa, menjajo svoje zahteve in po tem tudi referate ter

pri vsaki dani priliki zahtevajo kaj novega, kar je v ostalem povsem razumljivo in naravno, ker ima vsaki dan svoje vprašanje. Ker pa je znano, da je naš jug gospodarsko najbolj zaostal, a naš sever najbolj razvit v gospodarskem pogledu, mora ta konstatacija užalostiti ne samo južnega Srba, temveč vsakega dobrega Jugoslavana in zlasti objektivnega privrednika, ker ne smemo pozabiti, da je Južna Srbija srce in ključ Balkana in dežela vseh gospodarskih možnosti. S tem nočem reči, da ni treba naklonjenosti našim predstavnikom iz severa, temveč hočem le poudariti, da treba željam in zahtevam privrednikov iz juga že enkrat ugoditi, da bodo tudi oni mogli sodelovati pri reševanju splošnih vprašanj in na ta način pomagati pri reševanju splošne ekonomske krize.

Zategadelj Vas kot zastopnik privrednikov iz juga, predno pričnem s poročilom o našem gospodarskem stanju, najlepše prosim, da tudi vi iz svoje strani vse storite v ta namen, da pristojne oblasti konečno ugrade našim zahtevam in željam; če se našim zahtevam ne pokaže vsaj nekoliko naklonjenosti, imeli bomo ob še eni slabi žetvi še eno pasivno pokrajino, ki nas bo sta'a dosti več nego Črna gora in Dalmacija in kaj to pomeni danes, ko itak trpi cela država vsled nedelavnosti, vemo vsi.

Rekel sem, da je Južna Srbija po gospodarskih pogojih dežela vseh gospodarskih možnosti.

Po svoji delavnosti bi mogla biti bolj agrarna nego katerikoli druga pokrajina. Žalibog pa je to najmanj. Tu ni nikakih tehničnih pogojev in zato je ona, kar se tiče poljedelstva, od vseh naših pokrajin na najnižji stopnji kulture. Pri nas ni železnega pluga, ni strojev, ni intenzivne kulture. Te pravzaprav ni v nobeni naših pokrajin v pravi meri, vendar so v tem pogledu drugi poljedelski kraji na boljšem nego Južna Srbija. Naš kmet nima kapitala, nima kredita, nima znanja, in lahko rečemo, da se mu tudi ne daje nikakih navodil. On orje s primitivnim plugom, koplje z motiko in žanje še s srpom, kakor so to delali njegovi predniki. Zemlja se torej eksploatira na najprimitivnejši način.

Zvest stari tradiciji se naš poljedelec bavi največ z gojenjem žitaric. Z okopovinami in krmili se peča v manjši meri. Vsekako je to posledica klimatskih prilik, ki niso ugodne za okopovine, ker ni dovolj padavine, kajti poletni dež je prava redkost v Južni Srbiji in poljedelec pri nas ni vajen del, ki jih zahtevajo okopovine. Seje se torej vedno isto brez menjavanja. Vsled tega postaja odnos od leta do leta slabši tako glede

kvantitete kakor glede kvalitete. S kulturnim napredkom postajajo potrebe poljedelca večje in večje ter mu dohodki ne zadoščajo več. Padec žitnih cen se ne bi toliko občuteval, ko bi bil donos večji ali kvaliteta boljša in bi se moglo konkurirati z inozemskimi proizvodi. Evo, zakaj je kmetijska produkcija pri nas minimalna.

Da se temu stanju odpomore, treba bi bilo povečati produkcijo, uvesti tudi pri nas kolikorotoliko intenzivno kulturo in umetno gnojenje, nabaviti moderne kmetijske naprave, organizirati zatiranje rastlinskih boleznih in kar je najvažnejše, preskrbeti našim poljedelcem dobro seme, kar bi se moglo izvršiti z dobavljanjem semen iz severa in s selekcijo našega semen, ki je že degenerirano in slabo.

Posestno vprašanje je do gotove mere rešeno v korist poljedelcev. Vendar pa s tem, da je poljedelec postal posestnik, še ni rešeno vprašanje agrarca. Tega je vlasteljin, tretjina in zadolženje malodane ubilo. Treba je, da ga vsaj danes država usposobi za moderen način obdelovanja zemlje, če noče, da ga ne preženejo druge države, tudi manj agrarne, iz vseh tržišč. Kumanovska in kosovska pšenica ne uživata več prejšnjega slovesa, ne pri nas, še manj v inozemstvu, dobi se boljše pšenico, pa tu-

Državni proračun sovjetske Rusije.

Dasi se začenja v Rusiji proračunsko leto s 1. oktobrom, je finančni komisariat še le sedaj izdelal proračun za prihodnje leto. Celotno proračunsko število znaša 5.917 milijonov rubljev, t. j. za 866 milijonov več nego lani. Dohodki obstojijo iz direktnih davkov 837 milijonov rubljev, 1.576 milijonov rubljev indirektnih davkov in 230 milijonov rubljev carine. Dalje sledijo dohodki od prometa v znesku 1.863,5 milijonov rubljev in 780 milijonov rubljev od državnih podjetij, bank itd. Med dohodke so vračunjena tudi posojila v znesku 500 milijonov rubljev.

Med stroški je zabeleženo 1.162 milijonov rubljev, s katerimi se ima finansirati narodno gospodarstvo. Od tega je določeno 586 milijonov rubljev za državno industrijo, 130 milijonov za elektrifikacijo, 170 milijonov za poljedelstvo. Ostanek pojde v prid državni trgovini, občinskim upravam itd. 572 milijonov znašajo subvencije mestnim občinam in 94,6 milijonov rubljev se pušča za državno rezervno ZSSR. Ostali stroški so določeni za vojaške, upravne in socialno-kulturne svrhe.

Trgovina.

Nemški nakupi jugoslovanskega tobaka. V decembru so se pričela pogajanja med jugoslov. tobačnim monopolom in nekaterimi nemškimi tvrdkami, ki hočejo prevzeti večje množine jugoslovanskega tobaka za svoja skladišča v Berlinu, Hamburgu in Dresdenu, z zavozo, da bodo prodajale tobak po dogovorjeni ceni. Tobak bi oddali dotičnim tvrdkam franco na jugoslov. meji in bi ga na stroške tvrdk speljali naprej. Če bi ga tvrdke v določenem času ne mogle prodati, bi ga same kupile po dogovorjeni ceni. Kot varnostno ponujajo jamstvo neke nemške velebanke. Jugoslovanska monopolna uprava je zaprosila za reference o ponudbah na merodajnih nemških mestih, po kojih dospelosti bo finančni minister izrekel končno odločitev. Poročajo, da bodo pogajanja končana še v tekočem mesecu.

Mednarodni sejm v Poznanju. Mednarodni sejm v Poznanju (Poljska) se vrši letos od 29. aprila do 6. maja. Pogoji za razstavljalce so na vpogled v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Industrija.

Bakreni rudnik Bor ni prešel v angleške roke. V št. 141 smo pisali, da je prešel največji srednjeevropski rudnik bakra, Bor v Srbiji, iz francoskih v angleške roke, oziroma 80% delnič. Cie Française des Mines de Bor. Sedaj upravni svet družbe te vesti dementira in pravi, da gre za mistifikacijo. De-

mentira tudi vsako drugo spremembo. Čudno se nam zdi, da je upravni svet toliko časa molčal na poročila časopisov, ki so jih prinesli vendarle že v začetku decembra.

Ogrska strojna industrija. Ogrska kovinska in strojna industrija ima ugodno leto za seboj. Javno in zasebno investicijsko delo je imelo za posledico bistven dvig prodaje. Zlasti je prišla kovinski in strojni industriji v dobro velika sprejemna zmožnost poljedelstva. Domača potreba na železu je bila 40 do 50 odstotkov večja kot v letu 1926. Cene železa niso kazale nobene bistvene spremembe; če se je kakšna sprememba pojavila, je kazala bolj padajočo tendenco. Število delavcev v strojni industriji se je dvignilo za 15 do 20 odstotkov, tako da so mogli obrati izrabiti do 75% svoje kapacitete. Eksportna trgovina železne in strojne industrije se je dvignila, a eksport se ni v vseh slučajih splašal. Strojev so izvozili za 20% več kot v letu 1926, a so jih tudi za 36% uvozili, tako da izkazuje ta postavka bistven pasivni saldo.

Avstrijska industrija in krediti za Rusijo. Avstrijska industrija se je lansko leto dobro držala, dasi so ji obstojnost precej oteževali država in delavci, kajti davki, socialna bremena in povišane mezde so kolikortoliko zmanjšale njeno konkurenčno zmožnost. Posamezniki so si obetali pozitivitev industrijskih podjetnosti najmanj v toliko, da bi bilo mogoče zaposlevati delavce, a tudi te nade se niso izpolnile. Obljube dunajske mestne občine, da bodo naročila iz Rusije pomagala, da v zimskih mesecih brezposelnost ne bo narastla, se niso uresničile. Dunajski strokovni listi so poročali, da so se Rusi izkazali za sopolgovnika, ki bi hotel imeti povrh še zlato uroč.

Bombažni pridelek leta 1927 se ceni na 2773 meterskih stotov, to je za 30% manj nego v letu 1926.

Sirova svila. Sirova svila velja v New Yorku 5 dolarjev za funt, to je 1 do 2 dolarja manj nego prejšnja leta. Zaloga sirove svile v New Yorku se ocenjuje na 62.000 bal, dočim jim ima Japonska na prodaj še 46.000 bal, na poti pa je približno 18.500 bal. Sedanja zaloga znaša torej 127.000 bal in je največja, ki je kdaj obstojala.

Položaj nemške pivovarske industrije. Izvoz nemškega piva je v letu 1926 dosegel 50,66% mirodnebnega izvoza. Izvoz v letu 1926 je dosegel za Francijo 245%, za Belgijo 216%, za Nizozemsko 132% predvojnega odjema. Združene države Severne Amerike, ki so pred vojno uvažale na leto 82.000 hl nemškega piva, vsled alkoholne prepovedi ne prihajajo več v poštev za izvoz. Tudi v Avstralijo je Nemčija pred vojno izvažala približno 41.000 hl piva. Izvoz v Avstralijo je po vojni neznan, ker je tamkaj nastala domača pivovarska industrija, v Egiptu pa je nemško pivo izpodrinilo angleško pivo.

Kot zaključek se more o kmetijstvu reči, da niti v produkciji žitaric, niti v produkciji industrijskih rastlin ne dobimo stotino donosa, ki bi ga mogli dobiti, če bi investirali samo del onega kapitala, ki bi pri nas de facto že moral biti investiran v obdelovanje zemlje. Isto se more reči tudi glede živinoreje.

Ker imamo tako podlago za industrijo, seveda tudi industrija ni boljša, če se sploh more reči, da ima Južna Srbija industrijo. To vprašanje se more staviti, čeravno je Južna Srbija pokrajina naše države, ki ima vse predpogoje za napredovanje te panoge delavnosti. Priroda jo je bolj nego katerokoli drugo pokrajino naše države obdarila z rodovitno zemljo ter s potrebnimi rastlinskimi in živalskimi surovinami. Njena lega v centru balkanskega polotoka morala bi ojačiti razvoj njene industrijske delavnosti, ker meji na Albanijo, Grčijo in Bolgarijo, to so države, ki potrebujejo industrijske izdelke, ker nimajo predpogojev za razvoj lastne industrije.

Kljub temu je industrijska delavnost v Južni Srbiji slabše od vseh ostalih gospodarskih panog. Glavni vzrok temu je dejstvo, da je industrija nastala šele po osvoboditvi izpod turške oblasti. Drugi vzrok, da ona nima onega poleta, ki bi ga stvarno potrebovala, akoravno je začetek po osvoboditvi bil relativno do-

Carina.

Carinski ažio nekaterih evropskih držav. Avstrija: 1 zlata krona = 1'44 šilinga. Ogrska: 1 zlata krona = 1'16 pengő (14.500 pap. kron); Rumunija: 1 zlata lej = 40 papirnatih lejev; Italija (od 22. decembra 1927 dalje): 1 zlata lira = 3'67 pap. lir; Španija: 1 zlata pezeta = 1'1612 pap. pezeta; Bulgarska: 1 zlata lev = 15 pap. levov; Grčija: 1 zlata drahma = 14 pap. drahem (pri carinskih plačilih vstevši pribitek približno 24 pap. drahem).

Denarstvo.

Češkoslovaška Narodna banka v letu 1927. Devizna zaloga banke je znašala na koncu leta 1927 1424 milijonov Kč, za 3400 milj. Kč več kot na koncu leta 1926. Kovinski zaklad je ostal z 1108 milijoni nespremenjen. Obtok drobiža je znašal 270 milijonov. Državni dolg v bankovcih se je znižal v decembru za malenkostno vsoto 37 milijonov Kč na 4942 milj. Kč. Obtok bankovcev je narasel v letu 1926 za 217 milijonov na 8417 milijonov. Valutarično kritje znaša 40 odstotkov.

Nemška tvorba kapitala. Izračunili so, da je znašala tvorba kapitala v Nemčiji l. 1927 po odpisu za valuto potrebnih zneskov 7600 milijonov mark napram 6300 milijonom v letu 1926 in 6400 milijonom v letu 1925. Po tej cenitvi je bila lani tvorba kapitala kljub večjemu zadolženju v imozemstvu večja kot v prejšnjih dveh letih. V zadnjem mirovnem letu je znašala 8500 milijonov, kar pomeni z ozirom na povojno denarno razvrednotenje 11.900 milijonov mark.

Zaključek angleških velebank. Velike angleške banke priobčajo poslovne zaključke za preteklo leto, ki kažejo samo majhno spremembo napram letu 1926. Čisti dobiček banke Barclay je znašal 2.306.000 funtov (leta 1926 2 milj. 427.000). Predlagana je dividenda 10 in 14%. National Provincial Bank izkazuje čisti dobiček 2.093.000 funtov (2.150.000); dividenda je 18 odstotna. Čisti dobiček banke Midland je izkazan z 2.554.000 funti (2.536.000), dividenda je 18 odstotna. Lloydova banka izkazuje čisti dobiček 2.475.000 funt. (2.532.000), dividenda kot lani 16 2/3%. Zmanjšanje čistega dobička pri večini bank pripisujejo časopisi nižji obrestni meri za denar ter vplivom industrijskih nemirov.

Angleške državne finance. V prvih devetih mesecih finančnega leta, ki so prinesli povešek dohodkov v znesku 13'5 milijonov funtov in znižanje izdatkov v znesku 6'7 milj. funtov, pišejo »Times«: Ta zaključek je prav zadovoljiv, vedeti pa moramo, da je zadnje četrtletje najvažnejše. Glavni del dviga dohodkov sta

Ali ste že član »Trgovskega društva Merkur v Ljubljani«? — če ne, prijavite čimpreje svoj pristop!

dala dediščini davek in carina. Indirektni davki so se dvignili za 3.771.000 funtov.

Majhne poljske banke. Na temelju naredbe finančnega ministrstva morajo od 1. januarja naprej likvidirati vse one poljske banke, kojih delniška glavnica znaša manj kot 2 1/2 milj. zlatov. Takih majhnih bank, ki so nastale večinoma med inflacijsko dobo, je v Varšavi in v ostali Poljski veliko. V poštev prihajajoče banke so z likvidacijo že pričele. Z likvidacijo so hoteli pričeti že pred par leti, pa so jo odložili.

Promet.

Turške železnice. Belgijska skupina, ki je hotela graditi neko železniško progo v Turčiji, ni mogla dati nobene varnosti in je zato turško ministrstvo za javna dela vložilo protest proti gradbi. Sedaj se je v zadnjem trenutku odločila nemška družba Para, ki se pogaja z belgijsko vlado o sodelovanju z belgijsko gradbeno družbo, da sprejme predloge turške vlade ter da se gradbe udeleži.

Univ. prof. dr. M. Škerlj:

Pravila naših delniških družb

Studija izredne koristi za vsakega jurista in praktičnega gospodarja.

Stane 15 Din.

Dobiva se v

upravi »Trgovskega lista«.

RAZNO.

Amerika proti Kubi. R. Wood, republikanski predsednik odbora ameriškega kongresa, je predlagal v kongresu, naj se uvedejo zakonite odredbe proti kubanski politiki glede omejitve sladkorne produkcije. V resoluciji se priporoča, naj se pridelovanje sladkorja v drugih zapadnoindijskih državah (Haiti, San Domingo) s tem pospešuje, da se odpravi ameriška uvozna carina na sladkor iz teh držav. Obenem se priporoča eventualna odpoved reciprocitetne pogodbe s Kubo, sklenjene leta 1903 in s tem odstranitev 20 odstotne carinske prednosti, ki jo ima kubanski sladkor v U. S. A. V utemeljevanju resolucije bemo med drugim, da bi podražanje sladkorja za 1 cent pri funtu povzročilo ob uporabi sedmih milijonov ton na leto ameriškega narodu 140 milijonov dolarjev škode. Ker krije Kuba 50 odstotkov ameriške sladkorne porabe, se mora od Kube »nameravani napad na vsa-

di z ostalimi žitaricami ni boljše. Splošno so vse vrste žita slabše kvalitete nego v prejšnjih letih in tu se mora vse storiti, da se to stanje popravi.

Ko bi se izvedel vsaj del gori omenjenega programa v teku letošnjega in prihodnjega leta, potem bi se naš poljedelec redresiral, dobil bi voljo in moč ter se z vso energijo oprijel racionalne proizvodnje. To velja zlasti za poljedelce, ki se bavijo s produkcijo industrijskih rastlin, kjer tudi nismo na boljšem. Akoravno se Južna Srbija nahaja pod vplivom morskoga podnebja, je vendar kultura bombaža, maka za opium, tobaka, riža, sezama, lana in konoplje šele v razvoju. Zanj se more reči, da se bo uspešneje razvijala, ker ne bo toliko trpela pod konkurenco kakor žitarice. Da se ji omogoči uspešnejši razvoj, je treba, da stori država od svoje strani, kar ji je mogoče, in to je, da reši tobačno vprašanje v prilog nje-govega producenta, da potom selekcije izboljša seme opija in da posveti večjo pozornost kulturi bombaža, lana in konoplje.

Živinoreja je primitivna in degenerirana, a je živine mnogo in bi se le našla podlaga za izboljšanje obstoječe rase. Z boljšim načinom prehrane in s križanjem s plemenitejšo pasmo bi se došlo tudi tu do odličnega rezultata.

ber, je iskati v pomanjkanju cenjenih kreditov, v konkurenci velikih podjetij in v nerazmerno visokih davkih. Država bi bila morala preustiti koj v začetku našim mladim industrijcem na jugu zemljišča brezplačno in jim dovoliti dolgoročne kredite, jim dati carinsko zaščito, jih oprostiti davka za gotovo dobo in jim dovoliti vse one olajšave, ki jih mlada industrija sploh potrebuje in na katerih so se vsa industrijska podjetja na severu opirala. K temu bi morala priti še večja varnost, boljše prometne prilike in še povoljnija carinska tarifa, dasiravno je država v tem pogledu za našo industrijo na jugu že nekoliko poskrbela.

Iz teh razlogov šteje cela Južna Srbija v devetem letu po konečni osvoboditvi samo okoli 80 industrijskih podjetij in so to večinoma podjetja, ki morejo vzdržati konkurenco sličnih podjetij v ostalih naših pokrajinah. Tu je v prvi vrsti mlinska industrija ter industrija olja in usnja, ker te dobivajo surovine na licu mesta, zlasti prva in zadnja. Njihovi izdelki so cenejši nego izdelki iste vrste iz ostalih krajev naše kraljevine, ker so ti obremenjeni z velikimi transportnimi stroški in jim ne morejo konkurirati. Druga podjetja, ki nimajo surovin na licu mesta ali nimajo dovolj kapitala, drago plačajo svojo smelost ter

propadejo takoj ali pa samo životarijo. Radi tega se število industrijskih podjetij v Južni Srbiji v času od zadnjega zbora Centrale industrijskih korporacij pa do današnjega ni moglo znatno izpremeniti. Razen dveh električnih central, ene v Kosovski Mitrovici in druge v Ohridu, ene tovarne za milo v Skoplju, enega tekstilnega podjetja v Bitolju, ene tovarne za blagajne in enega podjetja za mlenje soli v Skoplju, ni bilo v Južni Srbiji v tem času ustanovljenih drugih industrij. Poleg tega je tudi omeniti kot pozitiven pojav v industrijski delavnosti Južne Srbije, da je bila v tem razdobju obnovljena tovarna za sladkor, za decimalne tehtnice, za podkve in lopate v Skoplju in povečana, odnosno opremljena z novimi stroji tovarna usnja Veljka Vučkoldca in tovarna pohištva Toholja & Gavrilovič-a, obe v Skoplju. Kot negativni pojav treba omeniti požar tovarne za motvoz v Tetovu in prenehanje proizvodnje šarlagana v podjetju Mlite Atevića v Skoplju. V ostalem se more reči tako glede starih kakor glede teh obnovljenih industrij, da so napredovale, v kolikor je to bilo mogoče. O slabi zaposlenosti v teku zadnjega polletja so zlasti tožile naslednje industrije: mlinski, tovarne olja in milarne.

(Dalje prihodnjič.)

ko ameriško gospodinjstvo na ta način odbiti, da se v večji meri pritegnejo druge zapadnoindijske sladkorne provenience in se s tem odstrani z ameriškega trga Kubi dovoljena ugodnost.

515 km na uro. Ameriški mornariški urad je dal predelati hidroplan »Vespa«, ki je bil prvotno določen za tekmo za Schneiderjev pokal in ki je bil opremljen s 24 cil-Packardmotorjem, v aeroplan. Pri treningu je dosegel poročnik Williams s predelanim aeroplanom hitrost, ki odgovarja 515 kilometrom na uro. S to hitrostjo je prekosil Williams vse obstoječe rekorde in upa, da bo v najbližjem času dosegel še večjo hitrost.

Drobne vesti. Denarni zaključki avstrijskih zveznih gozdov so bili v letu 1927 najbrž bolj ugodni kot v letu 1926, posebno, ker je bil les od julija do oktobra vsled boljših prodajnih možnosti v Nemčijo dražji. Poslovanje, ki se je zaključilo lani s pasivnostjo več kot 1 milijon šilingov, se bo zaključilo za leto 1927 najbrž brez deficita in bo letos vsled nadaljnje racionalizacije gotovo še ugodnejše. — **Krupp d. d.** se pogaja o dobavi strojev, vagonov itd. v francoske kolonije, vse na reparacijski račun. — Jugoslovanska vlada je stavila Českoslovaški predlog o pogajanjih glede ureditve starih kronskih zahtev. — Hranilne vloge pri 13 budimpeških velebankah in pri Poštni hranilnici so se dvignile v letu 1927 od 7341 milj. na 10276 milj. pengö; na koncu leta 1926 so dosegle vse hranilne vloge samo 231% stanja od 31. dec. 1913, na koncu leta 1927 pa že 35%. Torej v tako kratkem času prav velika sprememba. — S 1. januarjem so začeli z **direktnim poljskim tranzitnim prometom** za osebe in za blago skozi Nemčijo v Francijo, Belgijo in Anglijo. Na vseh večjih postajah Poljske dobiš sedaj direktne vozne listke v omenjene tri države, v Anglijo z ladijskim kuponom zraven. — Grško finančno ministrstvo je obvestilo vse carinske urade, da morajo priti odsej vsi uvožni predmeti, o kojih sestavi je mogoče dvomiti, v kemično analizo. Zato bodo napravili tudi več kemičnih laboratorijev. — V zadnjem decembrovem tednu je bilo povpraševanje na žateškem trgu hmelja stalno in so prodali na dan 50 do 100 stotov. Najbolj so povpraševali po srednjem in po primablago, po zadnjem zlasti za inozemski račun. Cene so se držale v polni meri in notirajo sedaj (po kakovosti blaga) med 1850 do 2150 Kč za 50 kg. Do 30. dec. je bilo prodanih 58.404 bal oziroma 134.685 stotov à 50 kg. — Tudi Holanci bodo obrestno mero znižali, in sicer od 4½% na 4%. Zadnja sprememba obrestne mere se je izvršila 13. oktobra, od 3½% na 4½%.

Borza dela v Mariboru. Od 1. do 7. januarja je pri tej borzi iskalo dela 105 moških in 36 žensk, skupaj tedaj 141 oseb; 47 mest je bilo prostih; delo je

dobilo 40 oseb, in sicer 30 moških in 10 žensk, odpadlo jih je 144, odpotovalo pa 44.

Pri Borzi dela v Mariboru dobijo delo: 7 viničarjev, 2 hlapca, 40 gozdnih delavcev, 3 žagarji, 1 sedlar (starejša moč), 1 cirkularist, več vajencev (mizarске, pekovske, kovaške in natakarske obrti), 4 kuharice, 3 služkinje, 1 natakarica v uradniško menzo, 1 natakarica s kavcijo, 4 šteparice gornjih delov čevljev, 1 varuška, 1 kuharica k financarjem, 1 postrežnica.

Po svetu. Na koncu decembra so nasteli v Avstriji 207.000 brezposelnih. — V februarju ali marcu se bodo vršili v Parizu dogovori o vprašanju predvojnih dolgov. — Na pariški borzi so se razširile govorice, da bo Francoska banka v četrtek znižala obrestno mero za pol odstotka, torej na 3½%. — Leta 1927 so bili dohodki iz avstrijskega tobačnega monopola ugodnejši kot v letu 1926 in so znašali 290 milijonov šilingov; preračunani so bili na 271 milijonov šilingov. — Na Nemeškem se vršijo pogajanja o fuziji avtomobilnih podjetij. — Ruski zastopniki bodo prišli v Poruhrje, da se pogajajo tam o tehniški reorganizaciji ruske petrolejske industrije; napraviteli bodo nove rafinerije in položili bodo nove cevi. Dobave bo prevzela bančna skupina z udeležbo ameriških finančnih krogov — Vodilni krogi ruhrske železne industrije hačejo zvišati ceno surovega železa za 10 do 15 odstotkov. — Zastopniki mednarodne industrije cinka se bodo sešli koncem tega meseca v Bruslju, da se na novo posvetujejo o **einkovem kartelu**. Zadnja pogajanja v Pragi so se končala brez uspeha; sedaj so pa ameriški producenti, ki so na svetovni produkciji udeleženi z nekaj manj kot 50%, znižali svoje kvotne zahteve. Drugi glavni producenti so Belgija, Poljska, Anglija in Nemčija, ki producirajo skupaj okoli 80.000 ton manj kot U. S. A. — Svetovna produkcija cinka znaša letos okoli 1.400.000 ton in pravijo, da je to že nadprodukcija. — Ogrji so hoteli vzeti v zakup progno prejšnje Južne železnice; ker bi pa morala dati država za to na leto najmanj 60 do 70 milijonov pengö, so misel o zakupu opustili. — Na Ogrskem se bavijo z mislijo, da bi banke in druge d. d. priobčevale odslej naprej četrtletne bilance v svrhu informacije javnosti. — Ravnatelj holgarske Narodne banke Ivanov pravi, da zahteva od Zveže narodov imenovani upravni odbor slej ko prej, da se Narodna banka prelevi v zasebno banko. Le pod tem pogojem bi dobila Bolgarija posojilo. — Alzaški producenti kalija so pustili cene za prvo letošnje trimesečje nespremenjene. — V letu 1927 se je produkcija premoga v Rusiji napram letu 1926 dvignila za 13 odstotkov, cene premoga so pa padle za 3½ do 7%. Za dvig premogovne produkcije v letu 1928 so dovolili

več kot 120 milijonov rubljev. — Letošnja produkcija sladkorja v Rusiji bo znašala okoli 14 milijonov stotov. — Število brezposelnih v Bolgariji znaša okoli 100.000. za agrarno deželo tega obsega izredno veliko. Velik del brezposelnih pride na tobačno industrijo. — Vrednost blagovnega prometa znane newyorške tvrdke Woolworth je znašala samo v mesecu decembru 44 milijonov dolarjev. — V izvršitvi dekreta o denarni reformi v Italiji so določili, da morajo vsi javni zavodi in vse trgovske družbe za najem inozemskih posojil imeti vselej dovoljenje vlade. — Produkcija petroleja v U. S. A. je znašala leta 1927 895 milijonov barelov, za 17 odstotkov več kot v letu 1926. Leta 1925 je znašala 7559 milj. barelov, leta 1926 pa 7665 milijonov. 1 barrel petroleja je 1514 hl. — Po podatkih jugoslovanskega ministrstva za trgovino in industrijo obstojijo v Jugoslaviji 703 denarni zavodi z vplačano glavnico 1.863.291.000 dinarjev, z rezervnimi fondy v znesku 593.162.000 dinarjev in z vlogami v znesku 7.470.278.000 dinarjev. Skupna pasivnost tekočih računov je naračunjena s 3.862.608.000 dinarji.

Preziranje ponudb. Gotovo je naloga poslovodje v trgovskem obratu jako važna, njegovo delovanje zelo koristno, in pa vsakokrat ravno primerno, če prepuščamo njegovi presoji v obče sprejem in odklonitev trgovskih ali industrijskih zastopnikov oziroma podjetnikov. Čestokrat se smatra poset zastopnikov kot osebno nadlegovanje in pogoštomu ga podrejani organi odpravijo z opazko, da gospodarja ni tu, da je zaposlen, ima ravno konferenco itd. Zastopnik ima seveda tudi odmerjen čas in če se odloči dočakati konec teh, včasih prav dolgotrajnih pogajanjih pripusti z ofertami čenih ur, mogoče zamudi uspešne trgovske prilike. Pripeti se tudi, da odslovi kar nedorasla vajenka potujočega ponudnika, češ: »ne rabimo ničesar, smo založeni, ter ne kupimo ničesar.« Marsikatera prilika čednih zaslužkov se je trgovcem na tak način že izgubila; dostikrat bi se bila dragocena potovanja prihranila, če bi si šefi pridržali pravico uvaževati vsako ponudbo osebno, sprejeti vsakega zastopnika, in odločiti o ponudbah. Nektera trgovska podjetja sploh ne dobijo več ofert od prvovrstnih dobaviteljev, ker se dotični zastopniki ogibljejo osobja, ki jim šele po dolgotrajnih pogajanjih pripusti z ofertami stopiti pred gospodarja. Prej je bilo to vse drugače, vsak šef je imel časa toliko, da je ponudbo poslušal, si vzorce ogledal, in tu pa tam je le našel predmet, ki ga ima tudi z dobrim uspehom konkurenca. Škoda v zamujeni priliki se težko popravi in če prezira trgovec ponudbe iz osebne komoditete, ga kmalu konkurenca prehití. Značilna je ponekod tablica na vratih gospodarjevega »svetišča«: »Danes ne sprejemamo ofert! Najdejo se, taki lahkomišelní

napisi, k sreči pri nas še kot redke izjeme. — K. Tiefengruber.

TRŽNA POROČILA.

Mariborski trg dne 7. januarja 1928. Ta trg je bil z mesom izredno dobro založen, kajti prišlo je 86 slaninarjev, ki so prodajali meso po navadnih cenah, katere so pa proti poldnevu, radi velike količine mesa, znatno znižali. Radi tega so cene padle tudi pri domačih mesarjih, kateri pa niso napravili toliko kupčije kakor slaninarji. — Perutnine in drugih domačih živali je bilo okoli 700 komadov. Cene so bile ravno tako visoke, kakor pred božičem, in sicer piščancem 20 do 35 Din, kokošim in racam 40 do 50, gosem 60 do 100, puranom pa 60 do 150. Domačim zajcem 15 do 30 Din komad. — Krompir, zelenjava, druga živila, sadje, cvetlice: Cene krompirju so še vedno nizke 6 do 7 Din mernik (7 in pol kg) oziroma 075 do 175 za kg. Glavnati solati 1 do 2, zeljnatim glavam 075 do 3, karfiolu 3 do 15, korenju 025 do 050, repi 025, rdeči pesi 050 do 150, kolerabi 1 do 150 Din za komad; paradižnikom 4, čebuli 2 do 3, kislemu zelju 4, kisli repi 2, maslu surovemu 40 do 44, kuhanemu 46 do 48, čajnemu 50 do 60, siru 28 do 100 Din za 1 kg. Sadjе: jabolkam 5 do 10, hruškam 8 do 12, posušnim slivam 10 do 12, orehom luščenim 35 do 40, figam 10 do 12, maku 18 do 20 Din za 1 kg; pomarančam 150 do 250, limonam 075 do 125 Din komad; strdi 20 do 25 Din kg; mleku 3. smetani 12 do 14, bučnemu olju 20 do 22, olivnemu in namiznemu olju do 26 Din za liter. Cvetlicam 050 do 5, z lonci vred 15 do 50 Din komad. Lončena in lesena roba 1 do 100 Din, brezove metle 225 do 5 Din komad; koruzna slama 25 do 35 Din vreča.

Seno in slama na mariborskem trgu. Na trgu je bilo v sredo 4. t. m. 7 voz sena, 2 voza slame, v soboto 7. t. m. pa 5 voz sena in 1 voz slame. Cene so bile senu 8250 do 8750, slami pa 40 do 50 Din za 100 kg.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 16. januarja t. l. ponudbe glede dobave 2 komadov parnih valjev in 1 komada pregrejevalne omare za lokomotive, 50 komadov »Griffin«-koles in 15 ton livarskega koka; do 17. januarja t. l. pa glede dobave mehkih desk. — Predmetni pogoji so na vpogled pri mašinskem odeljenju te direkcije. — Direkcija državnih rudarskih preduzeča v Sarajevu sprejema do 16. januarja t. l. ponudbe glede dobave 1 električnega viltja ter glede dobave 2 električnih vrtilnih ročnih strojev.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Veletrgovina
A. ŠARABON
v Ljubljani
priporoča
špecerijsko blago
raznovrstno žganje,
moko in deželne pridelke. — Raznovrstno
rudninsko vodo.
Lastna pražarna za kavo
in mlin za dišave z
električnim obratom.
Ceniki na razpolago!

VINOČET
tovarna
vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana
nudi
**najfinejši in najokusnejši
namizni kis iz pristnega
vina.**
Zahtevajte ponudbo!
**Tehnično in higijenično najmodernejše
urejena kisarna v Jugoslaviji.**
Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta 1a, II. nadst.

VELETRGOVINA
kolonijalne in špecerijske robe
IVAN JELAČIN
LJUBLJANA
Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode.
Točna in solidna postrežba!
Zahtevajte cenik!

Trygovci in industrijci
TRGOVSKI LIST!
se priporoča za
oglašanje inseratov!

»K UVERTA«
DRUŽBA Z O. Z.
tvornica kuyert in konfekcija papirja
LJUBLJANA
Vožarski pot šte. 1
Karlovska cesta šte. 2.

TISKARNA MERKUR LJUBLJANA
GREGORČIČEVA 23
• TRG.-IND. D. D. • Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin. • Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, tabele, vabila, lopake, poselnice itd. • LASTNA KNJIGOVESNICA. • TELEFON. ŠT. 2552.